

ברכת מרדכי

חידושים וביאורים מפי מורינו ורבינו

מִן רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁלִּיט"א בַּהֲלָכָה וּבִמְסוֹר

בס"ד, פרשת ויקרא - זכור,

תשע"ט | גיליון צ"ז

יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
6:24	5:11	
6:26	5:26	בני ברק
6:25	5:17	מודיען
6:25	5:17	חיפה

בעומק הפרשה

ויקרא אל משה וידבר אליו

(א,א)

"לכל דברות ולכל אמירות ולכל ציוויים קדמה קריאה לשון חיבה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר וקרא זה אל זה" (רש"י)

ומקורו בתו"כ על אתר.

והנה בתו"כ שם הקשה, אמאי היה צריך לגלות לנו, ע"י כתיבה של "ויקרא", "וידבר": "הלא דין הוא, נאמר כאן דיבור ונאמר בסנה דיבור, מה דיבור האמור בסנה הקדים קריאה לדיבור, אף דיבור האמור כאן הקדים קריאה לדיבור וכו'. אם אמרת בדיבור הסנה שהוא תחילה לדברות, תאמר בדיבור אהל מועד שאינו תחילה לדברות, דיבור הר סיני יוכיח שאינו תחילה לדברות והקדים בו קריאה לדיבור, לא אם אמרת" וכו'.

ובפירושו הראב"ד שם: "דבור הר סיני יוכיח כדכתיב ויקרא ה' למשה אל ראש ההר ויעל משה, אי נמי דכתיב וישכון כבוד השם על הר סיני ויכסו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן".

והנה פירושו הראשון, הכוונה היא לשמות יט, כ, ואמנם בשמות כא, נאמרה גם ה"אמירה" שלאחריה. אבל פירושו השני, יעווי"ש בשמות כד, טו. הלא לכאורה אין שום דיבור, או אמירה, לאחריה, וכבר שמעתי להקשות כן.

אך לכאורה פשוט, שהרי אותה "קריאה" היתה "ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך ההר" וגו', ועליה ממשך הפסוק הבא: "ויהי משה בהר ההר ארבעים יום וארבעים לילה". ומה לך דיבור וציוויים גדולים מכל התורה כולה שקיבל משה באותם ארבעים יום וארבעים לילה. אין ספק, כי אין לך "קדמה קריאה לדיבור" גדול מזה.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א,א)

"עשרה שמות היו לו למשה וגו'. א"ל הקב"ה למשה, חייך מכל שמות שיש לך, איני קוראך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה, ותקרא שמו משה כי מן המים משיתיהו (שמות ב, י), הוי ויקרא ה' אל משה" (ילק"ש ויקרא תכח)

אל עבר החזקת הטובה לעצמו. כולו חסד, כולו פלא. זכור יזכרנו משה בגדלו העצמתי, לא תיפסק תהילת השם מפיו.

אך דווקא עובדת השלכתו אל היאור, היא זאת הצמודה אל משה, כאמת מדה, ולהערכה עצמית.

- עד נשימתו האחרונה יחוש עצמו כמיטלטל על גלי היאור.

- בכל ימי חלדו ימשיך להרגיש עצמו נתון בתיבה, העומדת לצלול בעמקים.

אין ספק, כי לעולם ימשיך להכיר טובה לבורא עולם על תשועתו, ולבתיבה בת פרעה על הושטת אמתה למשותו.

אך, כמו כן ויותר מזה, תעמוד מול פניו ההכרה, כי כל מציאותו והויותו, מציאות והויה של חסד היא.

- שכן אילולי חסדו של מקום, כבר לפות היה במלתעותיהן של תהומות.

ובכל זאת, מדוע נבחר שם זה דווקא? מדוע לא השמות האחרים? הלא מורים המה על גבורה, צדקות, מסירות נפש, רבן של ישראל, מוריד התורה מן השמים, ועוד ועוד. מדוע משה דווקא, ולא "אביגדור" (עי' ילק"ש שם, ומגילה יג.)? כלום להיות אבי כל גודרי גדר, אינו מרשים יותר מ"משה"? מה עוד, שהשם משה, יותר משהוא מביע את משה רבינו, הריהו מביע את בתיבה בת פרעה, שהרי היא היתה זאת אשר משתה את משה מן המים. מדוע יעדיפו שם "משה", על שם פעולתה של בתיבה, כלום השם "חבר" אינו הולמו הרבה יותר?!

***

ללמדך, כי אמנם אינו כן.

אדרבא, השם משה, יותר משהוא מביע את פעולה של בתיבה, הריהו מביע הערכה על משה רבינו עצמו.

- נס המשיה מן המים, אמנם כביר. לעולם לא יעומעם. אך בשום אופן לא יוסט

נפש כי תחטא בשגגה (ד,ב)

"שנו רבותינו, מצוה גודרת מצוה ועבירה גודרת עבירה. לא יצר אדם על עבירה שעשה בשוגג, אלא שנפתח לו פתח שיחטא אפילו בשוגג אפילו במזיד. ולא ישמח אדם על מצוה שבאה לידו, אלא על מצות הרבות שעתידות לבא לו. לפיכך אם חטא בשוגג, אין זה סימן טוב, חטא במזיד, על אחת כמה וכמה" (תנחומא ויקרא, י)

הנה עומד לו אדם, מיצר על שגגה שבאה לידו, מביא קרבן, מתוודה.

ואילו שם עמוק, חוגג לו השטן, בין שבילי זדונו!

וכל כך למה?

כי גם אם בשגגה אינה דבר לידו, אבל נפשו כבר הסתגלה לפשרת זדונו.

- טעמה מן החטא...

- התגברת על ה"מרחק" המונע...

מעורר השתאות. כמה גדולים דברי חז"ל.

- וכי מה ענין שוגג אצל מזיד, הלא סוף כל סוף, לא אירע הדבר אלא בשוגג, ומיצר הוא אף על השוגג שאירע לו.

ובכל זאת -

"נפתח הפתח"!

צא וראה, כוחות הנפש שבאדם, כמה סבוכים הם. כמה חייבים לעמוד על המשמר. כמה דברים בלתי צפויים, חבויים בין קפליהם.

בעומק הפרשה

אדם כי יקריב מנם קרבן לה' (א,ב)

"אדם למה נאמר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזל" (רש"י) ויפלא, אטו זהו המקור לאיסור הקרבה מן הגזל, והרי דברים מפורשים המה, אף מקראות מפורשים. ונראה, דודאי אין הכוונה למעט גזל, דלכך אין צריך את ה"מכס", אלא שהכוונה היא, למעט כל ממון ש"יש עליו טענה". ואף אם ודאי אין בו חשש גזל, אבל אם אך יתכן, שאי משהו יטען על ממון זה, גם אם דינא הכי הוה שהפסק דין הוה, שיהיה זה הממון של מקריב הקרבן, אבל סוכ"ס, אם יש עליו טוען, אין זה "שלו" חלק. דוגמא לזכר, אם הקרבן הוא שלו, מדינא ד"המוציא מחבירו עליו הראיה", אבל אין זה דומיא דאדם הראשון, משום שאצל אדם הראשון, לא היה על קרבנותיו טענה. ויקוין לשון המדרש: "אמר רבי ברכיא אמר לו הקב"ה לאדם זה אדם יהא קרבנך דומה לקרבנו של אדם הראשון שהיה הכל ברשותו ולא הקריב מן הגזילות ומן החמסים אף אתה לא תקריב מן הגזילות אלא מן החמסים ואם עשיתי כן ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס" וכו'.

הרי שדייקו במדרש לומר, שהכוונה היא, שיהא קרבנו של אדם "דומה לקרבנו של אדם הראשון". וכלום בזה הוא דומה לקרבנו של אדם הראשון, שאינו של גזל. ואו כמשה"ק, אטו זקוקים לדוגמת אדם הראשון, להסביר מהו גזל. ולפמ"ש"י, הכוונה היא בדווקא שיהא דומה לקרבנו של אדם הראשון, שאצל אדם הראשון, לא זו בלבד שלא היה גזל, אלא אף לא היתה אפשרות של גזל, כי לא היה מי שיגזול. והנפ"מ היא, שהקרבן אין עליו שום טענה כמ"ש"י.

מעולם, כידוע, לא אחרתי, ודאי לא החסרתי. ועתה אם מתוך התגברותי באתי בעודי בחומי, תובעים אותי מדוע אחרתי? כלום בשביל התנהגותי המיוחדת הפסדתי?!... מה כי ילין עלי ראש הישיבה?! הורדתי את הארשת שהתעטפתי בה... ובקול רך ומעושה השבתי:

בחור מצויין שכמותך, הריני להסביר לך את מוזרות פנייתי אליך. ידעתי גם ידעתי, בחור חשוב שכמותך. ידעתי את מצוינותך, ידעתי את דיוקך, ידעתי כי מעולם, בכל שנותיך בישיבה, לא רק שלא החסרת, אלא אף לא אחרת. אדרבא, באת תמיד לפני התפילה, הקפדת על אמירת "קרבנות". אף בימי "בין הזמנים" הופעת ממרחקים לתפילת שחרית, מתוך דאגה שמא לא יהיה מנין ובשנותיה הראשונות של עטרת ישראל.

כל זה ידעתי. אך גם עוד ידעתי... ידעתי, כי כשהתחלת להחלים קימעא, חומך הלך הלוך וירוד, גם אם עוד לא הבראת, למדת, אולי שלא בידיעתך, שני דברים.

- שלא "מתים" משפעת קלה או מחוס...
- שלא "מתים" מאיחור לתפילה, או אף מלהחסירה בישיבה. הוא, המצויין הזה, שלא בהפתעתי, הרים גבות, אף מקצת את קולו, והתחיל ביותר ממקצת עצבנות, להזרים הרהורי פליאה לתוך כפות ידיו, כשהן מוטות, פתוחות כלפי מעלה וחוזרות קפוצות כלפי מטה.

כלומר - איזה פילוסופיה היא. מי חושב על דברים כאלה? וכי מפני מה יש לחשוש? - בשומר סדר כמוני?! כך הביעו פניו, ידיו וכל מציאותו. ואני שותק.

הבחור מפטיר מילות סיום ופרידה, מפנה גבו וממשיך לצעוד הלוך וחוזר בבית המדרש.

***

בימים הראשונים, אמנם הקפיד המצויין הזה והגיע כדרכו לתפילה. אמנם שמתו לבי, שאת ה"קרבנות" לא הספיק לומר לפני התפילה כדרכו. אבל מי יבוא בטענות אל מי שאינו אומר קרבנות. מה עוד, שאולי חלש הוא, הבחור הנפלא הזה.

אך, לאחר כמה ימים... האיש לא הופיע לתפילה.

"ה'מזיד", אף הוא הפך כבר למעין "בן בית". אחות לו בבית המלך... שגנתו תומכת בזודנו.

כך, לא אחרת. זהו מה שקרה. ולכן, כל המורא הגדול הזה. כדברי חז"ל: "לא יצר אדם על עבירה שעשה בשוגג". כלומר, יותר ממה שעצם העבירה יצרה את השרטת בנפשו, יותר מזה מפחידה כניסת ה"מזיד" לתחום אישיותו. כי השגנה, יצרה "התקרבות", ולמעלה מזה. גם למזיד.

וזהו עיקר הפחד. הנה כי כן. זהו עומק הפשט של "עבירה גוררת עבירה". וכמה פנים לגרירה זאת. אם משוגג למזיד, אם מעבירה אחת לאחרת...

- העבירה עצמה, כבר לא מפחידה כל כך...
- "לא מתים" מן העבירה...

***

יש בנותן טעם לחזור על המעשה שהובא אצלנו במקום אחר:

אחד הבחורים המצויינים ביותר, הן באישיותו, הן בתלמודו, בשמירת המסגרת, בהתנהגות כללית, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו.

מעולם לא החסיר או איחר לתפילה, סדר וכו'.

לימים, חלה, חומו עלה. בתחילה עוד התגבר והחזיק מעמד בשמירת סדר יומו, אך בהתגבר מחושו, נאלץ להישאר רתוק למיטתו. החסיר יומיים. אך בשלישי, עדיין מתעטש, משתעל, הטרמומטר עדיין מורה על כמה מעלות של חום, התגבר כארי, חזר באמצע סדר ראשון למקומו בישיבה, מתנועע על גמרתו, מנעים בקולו הצרוד כקדם.

ניגשתי אל המצויין הזה, ומתוך ארשת רצינות, פניתי אליו ושאלתי:

- היכן היית הבוקר? דומני כי לא ראיתך בשחרית.

הסומק עלה בלחיי החוזרות עדיין, וביותר מקמצוץ תרעומת החזיר:

הלא ראש הישיבה יודע שהייתי מרותק למיטה כמה ימים. וכי אחר במקומי היה מופיע בישיבה כמוני. הלא ודאי היה נשאר עוד, כמצוות הרופא, במיטתו, עדי יחלים, עדי ירגיש טוב. ואנכי, משום שהקדמתי וברגע הראשון כשהרגשתי מסוגל, הופעתי...

בעומק הפרשה

אדם כי יקריב מכס (א, ב)

"למה נאמר מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזל" (רש"י) ותמוה, אמאי בעינן לילפותא נוספת, אטו לא סגי בהא דילפינן בכמה דוכתי מ"קרבנו", ולא הגזול. וכבר תמהו כן.

אשר נראה, דודאי אין זאת ילפותא במקום הילפותא ד"קרבנו ולא הגזול", אלא אך ילפותא לדין נוסף.

דבילפותא ד"קרבנו ולא הגזול", נאמר פסול "גזול" בקרבנות, אבל בילפותא זאת שלפנינו, לא נאמר "פסול", אלא שאף אם משום מה לא חייל פסולא דגזול, אעפ"כ, אם אך "אינו שלו" הוא, אינו רצוי לשמים.

והלא כבר אמר הכתוב "אני ה' שונא גזל בעולה" ויעויין בסוגיא ריש פרק לולב הגזול, ובהך "שנאה" לגזל נאמר עוד, דהרצוי הוא, שהקרוב יהיה "שלו", היינו רחוק מכל שמץ של גזילה, כשם שהיה כן קרבנו של אדם הראשון. ובא לרבות, שאעפ"י שכבר אין בו פסול גזל, אעפ"כ אינו רצוי הוא לקרבן.

והציור, שאעפ"י שאין בו פסול גזל, אעפ"כ אינו רצוי, מלבד מה ש"ל נפ"מ לענין "גזל עכו"ם", שגם אם הוא מותר, אבל "אינו שלו" לדעת היראים, כידוע, שפסול גזל, ודאי אין כאן, אבל אין הוא "שלו" דומיא דאדם הראשון".

יתכן עוד, דלפי זה, גם אם יהיה החפצא כולו של ה"גזול", כמו אם נקנה החפצא להגזול, כגון שכבר שילם תמורתו, או שהחפץ עצמו כבר נקנה ב"שינוי" וכי הגזול גם התייאשו, או בכל אופן הדומה לזה, שאעפ"י שהחפץ כבר נקנה להגזול, ואין בו כבר פסול "גזול", אבל כיון שבא לידו דרך גזילה, אין חפץ זה רצוי לקרבן. וזהו שלמדנו מקרא ד"אדם כי יקריב", שאין החפץ רצוי לקרבן, ואעפ"י שאינו פסול. משום שאינו רצוי לקרבן, אלא כזה שאין בו שום שייכות לגזול, לא בגופו של חפץ, אף לא כגורם כלשהו בדרך שהביאה לידי בעלותו על החפץ.

המוכן הנך? בחור מצויין שכמותך, מוכן?!...
- כן. וכי עמידתי הנוכחית, דמעותי, התחננותי, אינם מוכיחים זאת?
לא, אמרתי. כל אלו עדיין אינם מוכיחים. אך התהגותך העקבית, ברציפות, יום יום, שעה שעה, ללא הרף, היא אמנם תוכיח! מסופקני, אם הוכיח המצויין הזה, כי חזר כבתחילה, אם לאו...
מסופקני, אם נמחקה כליל ה"ידיעה" שקננה בקרבו אז... בשכבו חולה...
אבל בכל זאת הוכיח...
הבין, כנראה!...

לאחר כמה ימים, שוב הופיע לסירוגין, עד שהופעתו דעכה כליל.
לאחר זמן לא רב, הופיע הלה בביתי נרגש ונסער.
- אמנם כן, ספק דיבר ספק התוודה. אמנם, כנראה, למדתי לצערי הרב, כי מאיחורים וחיסורים לא "מתים". לא עמדתי על הדברים עד עתה. לא תיארתי לעצמי כי כל כך מחלחלת הידיעה הזאת, גם ללא מודע, באנוכיות הרגלי...
מה עושים, מה עושים, התחנן על נפשו... היש תקנה?
כן, אמרתי לו, תקנה אחת ויחידה.
- החרד לעצמך בראש, כי כשמאחרים או מחסירים, לא "לא מתים". בשום אופן, לא "לא מתים".

ואם נפש אחת תחטא ועשתה אחת מכל מצוות ה' אשר לא תעשנה ולא ידע ואשם ונשא עוונו (ה, ה)

"והנראה בעיני, כי שם אשם מורה על דבר גדול אשר העושהו יתחייב להיות שםם ואבד בו, מלשון "האשמים אלקים", ו"יאשמו נאות מדבר", וכן "תאשם שומרון כי מרתה באלקיה", וכן "אשמים אנחנו", נענשים. וחטאת מורה על דבר נטה בו מן הדרך, מלשון "אל השערה ולא יחטיא" וכו' (רמב"ן)

בין תבין בן אדם, כי מי אשר יראת שמים קודחת בלבבו, לא ינוח ולא ישקוט על שמריו הרגועים, ה"אופטימיים". אדרבא, כולו אש קודש של דאגה וחשש, שמא פח יקוש לפניו.
- לא "יסמוך" על "מסתמא". לא ירגע מ"כנראה".
- לא!
חומה של "חרד על דברי" (ישעיהו סו, ב), סוגרת על פיו.

אבל איך נבין זאת? על מה ולמה הגיעתהו על כך, להיות שםם, נאבד. עד כדי כך? הלא "לא ידע"! הלא כמעט אנוס הוא האיש.
"יתחייב להיות שםם"?
ללמדך -
שה"ואשם", מוסב הוא על ה"ולא ידע"! ה"ולא ידע", היא היא האשמה. יתכן, כי עד כמה שנוגע הדבר ל"חלב" שנכשל בו, הריהו אנוס או קרוב לאנוס.
- אבל עד כמה שנוגע הדבר ל"ולא ידע", קרוב הוא למזיד!...

שו"ת בעניני הפרשה

מתוך קובץ "עיון הפרשה"

מצוות העדים להעיד

הוא עד... אם לא יגיד ונשא עונו (ה, ב) וצ"ב, אמאי רק כשתובעים אותו להעיד, חייב, ובלא זה אינו חייב, הלא איתא בספרי (קדושים ד, ח): ומנן שאם אתה יודע לו עדות שאין אתה העד מצווה להעיד בבית דין בכל עדות שיודע וכו', והוא שיתבענו להעיד בדיני ממונות, שנאמר והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד

בעומק הפרשה

כל זה כלול במש"א, שהקרבת רצוי לגמרי, רק כשהחפצא באה לידי בעליו, כששום סרך גזל לא מעורב בו, לא בגופו ולא בדרך קניינו, כפי שאמנם היה כן בקרבנו של אדם הראשון.

והסיר את מראתו בנוצתה והשליך אותה אצל המזבח

(א.י)

"בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל נאמר והשליך את המעים שאכלו מן הגזל" (רש"י)

נראה דוהו הביטוי, ל"מ"ש (ישעיהו סא, ח) "אני ה' שונא גזל בעולה".

וזה מעורר התפעלות עצומה, עד כדי כך שנהא לגזל, עד כדי כך! והלא הוא אינו "גזלן"...

ובכל זאת, אם יש במעיו גרנד שאינו מאבוס בעליו, אין מעיים אלו ראויים למזבח...

ובגמרא סיכה ל ע"א, פירשו את ה"אני ה' שונא גזל בעולה", שהכוונה היא, "ממני ילמדו וכן יעשו". ובפשוטו, ה"ילמדו", הוא מעצם האמירה של "אני ה' שונא גזל"...

אך ראיתי נפלאות במשך חכמה וזה כנראה ביאורו, שכוונת הפסוק, אינה רק מעצם ה"ידיעה" שהקב"ה שונא גזל, אלא מחז"ל זה המובא ברש"י ויעויין מד"ר א, ד.

כאומר, צא ולמד, הרחקה מגזל כיצד, הלא כל מצוות "והסיר את מראתו בנוצתה", על זה היא באה, מפני שהגזל מאוס על הקב"ה והוא שונאה.

רק לכן, שיניתי את העוף מן הבהמה. מעיו של העוף לא יעלו על גבי המזבח. יש להשליכם. בעוד שבבהמה, כל הקרב והכרעים יעלו לניחוח לה'.

תעמוד וגו', הוא לא שנאמר על זה שעומד על דם רעו, שאין זה אלא דין על עצמו, ואין השני בעל דבר או בעל תביעה על כך. ולכן צריך קרא לחדש גם "ונשא עונו", משום שהשני הוא בעל תביעה, ולכן זה שייך רק בדיני ממונות, כי רק בהם שייכא תביעה. ומהאי טעמא לא שייך כאן דין "השבת אבידה", כי אין לו אצל חבירו ולא מידי.

רשאי לשתוק עליו, ת"ל לא תעמוד על דם רעו, ע"כ, והרמב"ם גופיה (ספהמ"צ ל"ת רצו) הביא את הספרי.

עוד צ"ע, כיון דאיירי בדיני ממונות, תיפ"ל דחייב להעיד אף אי לא תובעו, מדין השבת אבידה, דמשיב ממונו בעדות.

***

אדרבא, דווקא משום שהוא עובר על "לא תעמוד על דם רעו", אי"כ למה לי אם לא יגיד, וע"כ דלא

מיעוט גזל ממלקות

דין "לאו הניתק לעשה", נאמר רק ב"עשה", שהוא מדיני אותו הלאו. כמו "והשיב" ב"גזילה", או "באש ישרף" ב"נותר".

אבל ה"תשובה", מצווה כללית היא, ואינה מדיני של לאו איזה שהוא.

"והשיב", נאמר במסויים על ה"גזילה", גם אילו שיש בה "לאו" ו"עבירה".

לעומת ה"תשובה", שנאמרה דווקא על ה"לאו" וה"חטא" שבגזילה. [לו יצויד גזילה ללא "לאו" ו"חטא", לא שייכא בה "תשובה"].

לכן רק ה"והשיב", "מנתק" את ה"לאו" דגזילה. לא ה"תשובה", שכאמור, אינה "מנתקת", לכן אינה שייכת לדין "לאו הניתק לעשה".

והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל (ה, כג)

בחולין (קמ"א ע"א) איתא, דאין לוקין על לאו דגזילה, משום דהוא לאו הניתק לעשה, דכתיב "והשיב את הגזלה אשר גזל".

ויל"ע לשיטות הראשונים [ע"י ספר התשובה להגאון רבי יוסף כהן זצ"ל (ח"א מעמ' נ"ב ואילך)] דמצות תשובה דאורייתא היא, כיצד מלקין על כל לאוין שבתורה, הא מצווה הוא לשוב בתשובה ועי"ז יתכפר עונו, ונימא דמחמת זה חשיב "ניתק לעשה", כמו הגזל שחייב להשיב הגזילה.

***

מעילה על ידי קול

"גילדי גילדי", הפסול, מחמת "שופר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלושה שופרות" [ושופר העשוי "גילדי גילדי", פסול הוא, משום שנראה כ"שנים ושלושה שופרות", עיי"ש בראשונים].

וע"כ שקיים המצוה, נעשה גם עם החפצא של השופר. לכן, הנאת התוקע, היא לא רק מן הקול, אלא אף מן ה"שופר", והא דשרינן ליה לתקוע בשופר של הקדש, הוא אך משום ד"מצוות לאו ליהנות ניתנו", כמ"ש הרמב"ם שם, עפ"י הגמרא בראש השנה כח ע"א.

ויעויין ברמב"ם שם, שרק לאחר תירוץ זה, שנקטה הרמב"ם כסיבה להיתר התקיעה, חזר ושאל, "והלא נהנה משמיעת הקול". כלומר, שבהנאת שמיעת הקול, לא הוי לא הנאת מצוה, ולא הנאה מן ה"שופר".

על זה תירץ שם הרמב"ם, דהיתר הוא, מחמת ה"קול אין בו משום מעילה". ועיין היטב בתשובות אבני מילואים, מש"כ בשם בנו.

נפש כי תמעל מעל וחסאה בשגגה מקדשי ה' (ה, טו)

בדין מעילה בהקדש, קיי"ל (פסחים כו, א) שקול מראה וריח אין בהם משום מעילה. קול ומראה משום שאין בהם ממש, וריח משום שנעשה מצותו.

ותמוה, מהא דאמרינן (ר"ה כח, א) שהנוטל שופר של הקדש ותקע בו, מעל, ואמאי, הא קול אין בו משום מעילה.

***

מצוות שופר, מתקיימת בקול "של שופר". נמצא, דההנאה באה גם מן השופר עצמו, שאילו השופר, לא היה יוצא ידי חובתו, גם אילו משכחת לה היכי תימצי של "קול שופר" ללא שופר, ומה שצריכים את השופר, אינו רק להיכי תימצי, להפקת "קול שופר", אלא לגופו של שופר בעיניו, כדקיי"ל שישנם כמה תנאים ופסולים שנאמרו בשופר עצמו, כמו פסול "נסדק", או שופר העשוי